

P A S T A B O S

Remarks

MAŽMOŽIS

Žemaičių tarmės būdvardžiai *žiaudrus*, *žiudrus* patraukė Baltimorės universiteto baltisto Steven'o Young'o dėmesį labai įdomiame straipsnyje „Lithuanian *žiaurus* : *žiudrus*“ (*Acta Linguistica Lithuanica* 47, 109–115). Iš DŪNŽ 453, 458 p. paimti sakiniai lyg ir reikalauja šiokių tokių pastabėlių: *pā-kulīņes lābā žōdrōs ā.udeklas*; *vī.kšrēs žōdrōs / pjā.usta ližūvę gīvuol'ūn*. Antro sakinio *žōdrōs* transponuotinas ne *žudrūs*, bet *žiudrūs*: *vīkšris žiudrūs pjāusto liežūvī gīvoliūon* (dat. sing.; nom. *gīvuolīs* | *gīvūolis*; čia senojoje tradicinėje pietų žemaičių varniškių šnekteje prie dat. sing. galūnės *-u* > *-uo* pridėtas neetimologinis *n*). Ne *žudrus* yra, bet turbūt mano aiški korektūros klaida bus suklaidinusi autorių, nors lizdas – *žiudrus*, t. y. apibrėžiami žodžiu *žiudrus* visi sakiniai (6 metų (1969–1975 metais trukęs) teksto rinkimas buvo labai ištįsęs su uždraudimais, skundimais ir t. t.).

Gyvojoje kalboje šis būdvardis dabar yra primirštamas, dažniausiai senųjų kaimo žmonių vartojamas; jo šaknys yra *žiaud-*, *žiud-*, todėl tėra *žiudrūs*, o neturintys to tarminio žodyno tolimų kraštų mokslininkai gali kartais susvyruoti ir imti cituoti nebūtą žodį **žudrus*.

Vytautas Vitkauskas
Lietuvių kalbos institutas
P. Vileišio g. 5, 2055 Vilnius, Lietuva

Gauta 2003 05 05

DĒL TARIAMOS NULINĒS JUNGTIĒS

Šis tekstas visų pirma yra skirtas aptarti tokiems sakiniams, kaip: *Mano brolis neįgalus*; *Nuolatinis kosulys – sunkaus susirgimo simptomas* ir pan. *Dabartinės lietuvių kalbos gramatikoje* (Vilnius: Mokslas, 1994) jie laikomi vardažodiniais sakiniais, atitinkančiais trinarį modelį, nes *Oras gražus* laikomas turinčiu nulinę jungtį (p. 612).

Prieš imdamasis polemikos šiuo siauru klausimu, iš pačių pradžių paminėsiu du teiginius, be kurių polemika neturi prasmės ir kurių stengsiuosi griežtai laikytis.

Pirmasis teiginys: *Niekas neturi požymių*. Juokais aš sakau ir kitaip: *Niekui plaukai neauga*. Rodos, kad teiginio formulavimas priklauso Imanueliui Kantui, bet aš to gerai neatsimenu, o kadangi teiginių teisingumo neremiu autoritetu, man pakanka ir to, kad jį laikau teisingu. Logika žodžiu *niekas* tiesiogiai neoperuoja, bet jos klasių teorijoje priimama nulinė, arba tuščia, klasė (atkreipiu dėmesį, kad nuline ji vadinama pagal jai žymėti vartojamą ženklą, o tuščia – pagal to